

SOCIALNO DELO, 46 (2007), 3

Natalija Povodnik

KULTURNI NESPORAZUMI V SOCIALNEM DELU

Kulturni nesporazumi močno vplivajo na učinkovitost socialnodelovnega procesa pri delu v tuji kulturi. Izhajajo iz zunanjih danosti (npr. iz očitnih kulturnih razlik) in iz subjektivnih odzivov delavcev na te danosti, ki jih je mogoče zavestno usmerjati. Strokovnjaki lahko k večji učinkovitosti dela v tuji kulturi prispevajo s spoštljivim odnosom do drugačnega, ozaveščenim sporazumevanjem, uravnovešanjem razmerij moči, ozaveščanjem lastnih predsodkov in primernim strokovnim pristopom. Najustreznejši strokovni pristop vključuje vzpostavitev delovnega odnosa z uporabnikom in stalno preverjanje strokovnih izhodišč. Kulturna trenja lahko omejujejo tudi uporabniki, zlasti z držo strpnosti, iskrenosti, samozavesti in kritičnosti, in organizacije, ki strokovnjake zaposlujejo, z usmeritvijo h kulturni občutljivosti, pazljivo izbiri osebja in prilagajanjem delovnih postopkov. Specifične veščine socialnega dela so izredno učinkovito orodje za premagovanje kulturnih ovir in bi jih zato morali vsaj v osnovi poznati medkulturni delavci vseh strok.

Ključne besede: kulturni nesporazumi, medkulturno delo, delovni odnos, kvalitativna raziskava.

Mag. Natalija Povodnik, socialna delavka, deluje na razvojnem projektu v Ugandi [natalija_povodnik@yahoo.com].

Karmen Medica

SODOBNE MIGRACIJE IN DILEME VARNOSTI

Migracije, ki prispevajo k razvoju t. i. razvitega sveta in sooblikujejo večkulturne družbe, so v temelju še vedno prisila za revne in izbira za elito. Njihov položaj je močno odvisen od tega, kako, od kod in kdaj so prišli v deželo imigracije. Niti državam, odprtim za migracijske prilive, niti tistim, ki izvajajo stroge imigracijske kontrole, ni

uspelo zagotoviti rešitve za omejevanje ilegalnih vstopov, ilegalnega bivanja in ilegalnega dela migrantov. Zamisli o prostem pretoku ljudi postajajo vprašljive tudi znotraj same EU. Varnostno-politična argumentacija in vizije globalne ogroženosti v tej zvezi delujejo kot vsakdanja obrambna igra. Tako v uradnih krogih kot tudi v medijih je vedno aktualno vprašanje, koliko smo pravzaprav varni pred ilegalnimi migranti. Lahko se vprašamo tudi narobe, namreč, koliko so ilegalni migranti varni pred evropsko potrebo po novi delovni sili, nizko nataliteto in željo po hitrejšemu zaslužku.

Ključne besede: ilegalnost, policija, država, meje, trdnjava Evropa.

Dr. Karmen Medica je docentka in raziskovalka na Fakulteti za podiplomski humanistični študij v Ljubljani in Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem [karmen.medica@guest.arnes.si].

Srečo Dragoš

SOVRAŽNI GOVOR

V prvem delu prispevka avtor opozori na temeljne premike v etičnih stališčih, ki označujejo posamezno družbeno obdobje. Problematična značilnost postmoderne družbe je porast brezbržnosti (adiaforizacije) do ključnih etičnih dilem, tudi do posledic in odgovorne uporabe besed. V drugem delu je v zvezi s sovražnim govorom predstavljena tipologija socialnih ravnanj (po Paretu), ki je podlaga kontekstualne analize. V zadnjem delu besedila je predstavljena analiza konkretnih primerov sovražnega govora nekaterih slovenskih politikov, ki ilustrira glavne poudarke tega prispevka. Te lahko povzamemo v nekaj ugotovitvah. Definicija oz. regulacija sovražnega govora je kontekstualna. Vzpostavlja se s konsenzom o razmejiti še dopustnih tipov izražanja sovražnosti od onih, ki so prepovedani. Brezbržnost do potrebnih razmejitev vodi v adiaforizacijo problema.

Njeno preseganje se zato ne začne (Šele) z definiranjem nedovoljene govorice, temveč s konsenzom o kontekstu, v katerem uporabljamo definicijo prepovedanega (ožjo ali širšo). Tu pa lahko izbiramo samo med dvema možnostma. Če se odločimo za tolerantnejši pristop, ko v skrbi za svobodo izražanja določamo definicije sovražnega govora z manj restriktivnim posegom, potem ga je treba kontekstualno zamejiti le na logična ravnanja (po Paretovi tipologiji) in na namerno početje, a z drugačnimi učinki od predvidenih. Naslednja varianta, ki gre v smeri restriktivnejše regulacije, pa raztegne kvalifikacijo sovražnega govora tudi na vse izraze sovražnosti v nenamernem početju z dejanskimi učinki. To sta edini izbiri, ki sta na voljo. Z morebitnim kriminaliziranjem sovraštva tudi na ostale kategorije ravnanja bi ogrozili temelj demokratične družbe. To pa se nam bo zgodilo tudi, če se ne odločimo za nobeno od obeh možnosti.

Ključne besede: etika, morala, postmoderna, strpnost, dialog.

Dr. Srečo Dragoš je docent za sociologijo na Fakulteti za socialno delo v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani, Topniška 31, 1000 Ljubljana [sreco.dragos@fsd.uni-lj.si].

Marino Kačič

OCENJEVANJE SAMOSTOJNOSTI ODRASLIH SLEPIH IN SLABOVIDNIH

Osebe, ki v odraslosti zelo močno ali v celoti izgubijo vid, so načeloma ocenjene po medicinski metodologiji. Ta oceni ostanek vida na enem očesu ali obeh in klasificira osebo kot slepo ali slabovidno. S tako oceno pa ne zveemo nič o posameznikovih sposobnostih ali potencialih. Prav to je osrednji raziskovalni problem pričujoče raziskave; ali je na katerih področjih razlika v samostojnosti med ljudmi, ki izgubijo vid v odraslosti. Da bi lahko prišli do rezultatov, je bilo treba izdelati ustrezni merilni instrument. To je avtoriziran vprašalnik (Test REHA slepi in slabovidni), s pomočjo katerega merimo osem za samostojnost slepih in slabovidnih ključnih življenjskih področjih. Pilotska raziskava oseb, ki se udeležujejo rehabilitacijsko-izobraževalnih seminarjev, je pokazala,

da je stopnja samostojnosti odvisna od starosti, kraja bivanja (mestno ali podeželsko okolje), naučenih novih veščin, tehnične opremljenosti ipd. Ostanek vida ne sovпада vedno s stopnjo samostojnosti, kar potrjuje potrebo po kompleksnejših načinih ocenjevanja. Avtorjev vprašalnik to omogoča. Tak psihosocialni pristop k ocenjevanju je dobro izhodišče za načrtovanje individualizirane pomoči ali osebne svetovanja.

Ključne besede: slepi, slabovidni, rehabilitacija, življenjske dimenzije, samostojnost.

Marino Kačič, univ. dipl. soc. del., je sodelavec Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani. Zasebni naslov Dolenjska 45-b, 1000 Ljubljana, tel. (01) 4274400 [marino.kacic@guest.arnes.si].

Barbara Kopal, Tjaša Žakelj

OSEBE V POSTPENALNI OBRAVNAVI NA TRGU DELA

Študije socialne izključenosti pokažejo izrazito ogroženost nekaterih skupin prebivalstva, med katere so vse pogosteje uvrščajo tudi osebe v postpenalni obravnavi. Med najpomembnejše dejavnike socialne izključenosti sodi brezposelnost oziroma status aktivnosti. Povezanost med kriminaliteto in brezposelnostjo obstaja, a soglasja o smeri vpliva ni. Osebe se po prestajanju kazni pogosto ne morejo hitro vključiti (nazaj) na trg dela, pogosto zaradi prepletenosti številnih dejavnikov, ki ovirajo dostop do zaposlitve. Med njimi so nizka izobrazbena raven in z njo povezana dostopnost do manj zaželenih in slabše plačanih delovnih mest, stigma, slaba motivacija, neustrezne socialne mreže, izkoriščanje možnosti priložnostnih del in drugi.

Ključne besede: zaposlovanje, reintegracija, Evropsko združenje za zaposlovanje prestopnikov.

Mag. Barbara Kopal je višja raziskovalka na Inštitutu RS za socialno varstvo, Rimska 8, 1000 Ljubljana, tel. (01) 2000250 [barbara.kopal@guest.arnes.si]. Tjaša Žakelj, univ. dipl. soc., je strokovna delavka na Centru za socialno delo Škofja Loka, Kapucinski trg 2, 4220 Škofja Loka, tel. (04) 5170106 [tjasa.zakelj@guest.arnes.si].